

Stua i «Slik vil vi bo – 1935». Foto: Anne-Lise Reinsfelt, Norsk Folkemuseum.

MORTEN BING

Fra bolig til tidsmaskin

– Wessels gate 15 på Norsk Folkemuseum

- September 1865: Byggmester Olaus Johnsen anmelder til bygningskomisjonen i Christiania at han vil oppføre et grunnmurt beboelseshus med «Familiebequemligheder» i Wessels gate 15.

- Desember 1998: Norsk Folkemuseum er på befaring i en falleferdig murgård på Meyerløkka. Gården skal rives rett over nyttår, men OBOS, som eier gården, har tilbudt den til museet og vil betale kostnadene med gjenoppføring.

- Juni 2009: «OBOS-gården – Wessels gate 15» står gjenoppført på Norsk Folkemuseum som en historiebok av mur. Med åtte «hjem» og flere utstillinger forteller gården om boskikk og hjemidealer i Oslo fra 1865 til 2002.

Fra bolig til tidsmaskin

Mellom de første begivenhetene ligger mer enn 130 år bygningshistorie med slitasje, forfall, reparasjon og ombygninger, og flere hundre menneskers dagligliv; mellom de siste, et utfordrende og lærerikt museumsprosjekt.

Murgård på Meyerløkka

Wessels gate 15 var en treetasjes bygning med to oppganger og til sammen ni leiligheter. Som mange bygninger i Oslo var gården bygd på en flåte av tømmer. De bærende ytterveggene sto på et fundament av naturstein, båret av tømmerflåten. Ytterveggene var av kalkmurt teglstein i 1½ steins tykkelse, utvendig pusset med kalkpuss og malt med kalkmaling. En indre bærevegg delte bygningen på midten, og var murt i helsteins tykkelse i kjelleren og i første etasje, mens den i de øvrige etasjene var av utmurt bindingsverk i halvsteins tykkelse. De øvrige skilleveggene var av tre. I første etasje var det et pusset portrom med plankegulv og dobbelt port. I 1879 var det ett butikkklokale i gården, allerede i 1889 utvidet til to. Den ene av de to oppgangene hadde inngang fra gata, den andre fra portrommet. Til bygningen hørte en enetasjes murt utedo med sju avlukker.

Inngangsdørene til leilighetene var eikeådrret. I de større leilighetene var det ganger som var pusset. Alle stuene var strietrukket og tapetsert og hadde gipsrosetter i taket. Kjøkken og pikeværelser i gården hadde malt staffpanel. Kjøkkenene var utstyrt med utslagsvask og vedkomfyr med hette. Alle gulv i gården var av gran, med innslag av furu. Fra begynnelsen var gulvene malt, men mange fikk senere linoleum eller andre former for belegg.

Med plasseringen på Meyerløkka, midt mellom øst- og vestkant, lå gården i et geografisk og sosialt grenseland. Folketellingene viser at det har bodd både «bra folk» og «pene mennesker» her, både arbeidere og handelsborgere, men først og fremst har strøket og gården vært en småborgerlig bastion. Den varierte beboersammensetningen har gjort Wessels gate 15 til et godt utgangspunkt for å vise byhjem i ulike sosiale lag.

Fig. 1. «OBOS-gården – Wessels gate 15» gjenoppført på Norsk Folkemuseum i 2001. Foto: Anne-Lise Reinsfelt, Norsk Folkemuseum.

Fig. 2. Wessels gate 15 før rivning i 1999. Foto: Anne-Lise Reinsfelt, Norsk Folkemuseum.

På museum

Da Norsk Folkemuseum i 1998 takket ja til gaven fra OBOS, var det ikke for å verne en gammel bygård, men for å formidle fortellinger om bygningshistorie og boskikk.¹ Ved både gjenoppbygging og innredning av gården er det lagt stor vekt på at bygningsmessige detaljer, fargevalg, teknologi og møblering

bygger på solid kildegrunnlag, både fra undersøkelser i Wessels gate 15, som før rivingen ble grundig oppmålt og foto- og videodokumentert, og fra et bredere materiale. Noen av «hjemmene» er rekonstruksjoner av hjem i gården, andre er basert på hjem andre steder i Oslo, noen er rene konstruksjoner. Gjennom de åtte «hjemmene» har vi hatt mulighet til å illustrere hvordan boskikken i Oslo har endret seg over tid og hvordan den har vært et resultat av sosiale og kulturelle variabler.

De åtte leilighetene er alle forsøk på å konstruere realistiske «hjem», men med forskjellige metodiske tilnærminger. Felles for dem er at de forteller individuelle historier, samtidig som de belyser generelle trekk i byens bolighistorie. Hvert prosjekt har gitt nye erfaringer og ny kunnskap, noe som også har ført til at framgangsmåten i prosjektene ikke har blitt repetisjon, men stadig vært i endring. Det konkrete innredningsarbeidet i gården har gått hånd i hånd med en diskusjon om konstruksjon, rekonstruksjon og autentisitet.²

Den første leiligheten i *OBOS-gården – Wessels gate 15* ble åpnet for publikum høsten 2001. Dette var et pilotprosjekt som, sammen med neste leilighet innredet året etter, la grunnlaget for metode, organisering og gjennomføring av arbeidet framover.³

Virkelighet og ideal

I 1957 ble vaskekonekken *Gunda Eriksens hjem* i Holmengata 5 i Vika fotodokumentert av Norsk Folkemuseum, som deretter kjøpte hele boet. Dette boet ble utgangspunkt for innredningen av den minste leiligheten i Wessels gate 15, som derfor viser et *autentisk* bo i et *konstruert* hjem. Den veggfaste innredningen er basert på en kontrafaktisk historie: Vi tenkte oss at Gunda Eriksen på slutten av 1930-tallet flyttet inn i en nyoppusset leilighet i Wessels gate 15 med alle sine eiendeler og innredet slik hun var vant til. Som Gunda Eriksens virkelige hjem, er leiligheten i Wessels gate 15 på to rom og kjøkken (ca. 50 kvm).

Dører, listverk, brystninger og rosettene i takene er enten gjenbruk eller kopier av originale bygningsdeler fra gården. Tapetene er originale 1930-talls tapeter. Fargevalg er basert på generell kunnskap om tidens smak, med unntak av kjøkkenet, hvor fargene er basert på analyse av bevart panel fra Gundas kjøkken i Holmengata.

Møbleringen følger fotodokumentasjonen av Gundas originale hjem, men er tilpasset planløsningen i Wessels gate 15. I finstua står spisestuemøblemet av eik i sen nyrenessanse som Gunda og Olaf Eriksen

Fig. 3. Spisestua i «Gunda Eriksens hjem – 1950». Foto: Anne-Lise Reinsfelt, Norsk Folkemuseum.

kjøpte brukt da de flyttet inn i Holmengata 5. I dagligstua er det kommode, bord, stoler og, ikke minst, divanen som egentlig er en jernseng med sengeteppe og puter.

Selv om denne leiligheten viser et individuelt hjem, gir den også et bilde av en boskikk hvis sentrale elementer var finstue, dagligstue med divan og fravær av eget soverom.

Den neste leiligheten som ble innredet i gården er et konstruert «hjem» på tre rom, pikeværelse og kjøkken, anno 1905. Vi ville vise et *ideal* som var et brudd med 1800-tallets historisme, og som kom til uttrykk i boka «Gjer heimen din fager» (1903), oversatt av Karen Grude Koht fra den svenske forfatterinnen Ellen Kays essay «Skönhet i hemmet» (1897). Hjemreformatorne omkring 1900 ønsket enklere og mer formålstjenelige boliger. De la vekt på lys og frisk luft. Retorikken deres var et forvarsel om idealer som skulle finne sin form med funksjonalismen noen tiår senere. For å synliggjøre århundreskiftets hjemideal konstruerte vi en familie og et hjem. «Familien Ødegård» er oppdiktet, men ikke usannsynlig: Et ungt lærerpar med ett barn og tjenestejente. De er målfolk

Fig. 4. Stua i «Ein norsk heim i ei ny tid – 1905». Foto: Anne-Lise Reinsfelt, Norsk Folkemuseum.

og Venstrevelgere, modernister og tradisjonsdyrkere. Dette preger hjemmet hvor ungdom, dragestil og husflid står side ved side.

Møblementene i stuen er fra museets samling; spisestuemøblementet i jugendstil og stuemøblementet i dragestil. Soverommene ble nylaget med utgangspunkt i mønstertegninger utgitt av Husfliden i 1903.

I stuen og soveværelset er den faste innredningen ren konstruksjon. Veggene er strietrukket og tapetsert med kopier av gamle tapeter.⁴ I stuen er det jugendtapeter, mens soveværelset har tapeter som er noe eldre. I gang, kjøkken og pikeværelse er det originalt panel og listverk med originale farger. Innredningen i leiligheten kombinerer konstruksjon basert på boskikk og estetiske idealer fra tiden omkring 1905, og rekonstruksjon basert på bevarte bygningsdeler.

Rekonstruksjon

De neste tre «hjemmene» som ble innredet, bygde alle på samtidsdokumentasjon, og på aktiv deltakelse fra informanter. Prosjektene er likevel metodisk svært forskjellige.

Det første var innredningen av et *pakistansk-norsk hjem*, noe som ble et spennende og annerledes prosjekt. Vi innledet samarbeid med en familie bosatt på Tøyen, som åpnet hjemmet sitt for museet, hjalp til med å velge utstyr til leiligheten, og kvalitetssikret det endelige resultatet.⁵

Leiligheten som er konstruert i 2. etasje i portromsoppgangen Wessels gate 15, er ikke et forsøk på å kopiere familiens hjem, men å avspeile deres boskikk. Innredningen er ikke nødvendigvis et typisk

eller representativt pakistansk-norsk hjem, men viser hvordan er individuelt hjem *kan* være. Bare noen få ting i leiligheten kommer fra informantfamilien, det meste av møbler og annet bohåve er kjøpt i forretninger hvor de også handler. Noen gjenstander er hentet fra Pakistan.

I utformingen av den faste innredningen i leiligheten har det også vært et mål å vise det *usamtidige*. Dører, listverk, elektrisk anlegg osv. skal fortelle om ulike beboeres oppussing og ominnredning gjennom mange år. Her er det sporene i leiligheten i Wessels gate 15 som har blitt fulgt.

Alvhild Ulset bodde på hybel i Wessels gate 5 fra 1979 til 1982, mens hun var elev på Kunst- og håndverksskolen. Hybelen hennes, som var skilt ut fra nabo-leiligheten, besto av ett rom med hems og hadde egen inngang, en liten gang med kjøkkenbenk, og egen do med håndvask. Innredningen hadde Alvhilds bror Ola hjulpet henne med å bygge. Alvhilds hybel er rekonstruert, først og fremst med utgangspunkt i intervju med Alvhild og ved hjelp av hennes retrospektive skisser. Dokumentasjon fra gården er brukt som støtte, men når det var uoverensstemmelse mellom spor i bygningen og det Alvhild husket, lot vi hukommelsen være rådende – dette er en rekonstruksjon av *hjemmet i minnet*.

I 1979 ble en nyoppusset leilighet i Wessels gate 15 presentert i interiørmagasinet *Nye Bonytt*. Det var hjemmet til interiørarkitektene *Tove Kvalstad* og *Ola Ulset*. I 2002 tok museet initiativ til et samarbeid med dem om rekonstruksjon av deres tidligere hjem. Rekonstruksjon av Tove og Olas leilighet er basert på ulike kilder. Sentralt står bildene og beskrivelsen i *Nye Bonytt*, samt foto- og videodokumentasjon fra 1999 og undersøkelser av bevarte bygningsdeler. Intervjuer med Tove og Ola, og deres retrospektive skisser, samt private foto, har også vært viktige kilder.

Arbeidet med «Bonytt-hjemmet» hadde som mål å rekonstruere alle detaljer så korrekt som mulig. Ikke minst var det tidskrevende å gjenskape – stein for stein – veggene i gangen, hvor Tove og Ola hadde avdekket den opprinnelige bindingsverksveggen. En morsom detalj i leiligheten var gulvet på kjøkkenet, som var av granpanel og innfarget med rød-

Fig. 5. Stua i «Et pakistansk hjem i Norge – 2002». Foto: Anne-Lise Reinsfelt, Norsk Folkemuseum.

vin! Dette ble gjenskapt *prosessuelt autentisk*, det var til og med Ola som utførte arbeidet, slik han hadde gjort 25 år tidligere. Det meste av møblene og annet innbo i leiligheten er de opprinnelige fra Tove og Ola, men noen ting er skaffet fra annet hold.

Tove og Olas hjem, slik det vises på Norsk Folkemuseum, er et individuelt hjem fra fortiden, rekonstruert i samarbeid med beboerne, men det er også et tidsbilde som viser nye impulser i hjeminnredning ved inngangen til 1980-tallet.

Konstruksjon

De siste tre leilighetene i Wessels gate 15 bygde videre på den metoden vi hadde benyttet ved innredningen av «Ein norsk heim i ei ny tid – 1905». Vi hadde da laget en profil, det vil si vi plasserte beboerne sosialt, kulturelt og aldersmessig, men ikke skrev livshistorien deres i detalj. I de siste leilighetene gikk vi lenger i å utforme fiksjonen.

I det første av disse prosjektene overlot vi diktingen til Henrik Ibsen: I 1879 ble Ibsens skuespill *Et dukkehjem* utgitt. Hans scenebeskrivelse er utgangspunkt for innredningen av den sjette leiligheten, som er et forsøk på å konstruere Nora og Torvald Helmers hjem. Ibsen beskriver hjemmet som «hyggelig og smagfuldt men ikke kostbart indrettet». Gården fra Wessels gate 15 er en sannsynlig ramme rundt familien Helmers hjem. De virkelige beboerne i hjørneleiligheten i 3. etasje i 1870-årene var Jacob og Alice Dybwad og deres lille sønn. Som Helmer var Dybwad bankmann, og som Helmers hadde de to tjenestjenter.

Det er bare salongen i «Dukkehjemmet» Ibsen beskriver i detalj. De øvrige rommene har museet basert på generell kunnskap om boidealer i borgerskapet i Kristiania i siste halvdel av 1800-tallet. På dette tidspunkt var det vokst fram en moderne, borgerlig hjemkultur i byen. Hjemmet skulle vise en respektabel fasade og samtidig verne om privatlivets fred. I hjemmets offentlige rom ble det ført et representativt selskapsliv. Bak kulissene, innenfor gangen som delte leiligheten i to, lå en privat sfære der husmoren hersket over barn og tjenestepiker.

Den faste innredningen i leiligheten: tapeter, listverk, dører, gulv, tak, rosetter og fargevalg, bygger

først og fremst på undersøkelser av bevarte bygningsdeler fra gården. I denne leiligheten er det ikke gjenbrukt originale bygningsdeler, alt er nytt, fordi målet er å vise et hjem fra 1870-årene, i all sin prakt, slik det kunne ha sett ut før tiden hadde satt sine spor.

1965-leiligheten i gården er en ren konstruksjon. Fiksjonen er basert på en rekke forskjellige kilder: Statistikk, skjønnlitteratur, reportasjer og reklame, en omfattende fotoinnsamling, samt informanter og givere. Vi la vekt på å konstruere en helhetlig og troverdig livshistorie før vi begynte innredningen av leiligheten, og skapte en «storyline»: vi fulgte de fiktive beboerne fra fødselen, fram til situasjonen vi viser i «hjemmet». Resultatet ble «familien Dahl», plassert i en voksende middelklasse med bakgrunn i arbeiderklassen og lojalitet til Arbeiderpartiet.

Leiligheten består av kombinert stue/spisestue, foreldresoveværelse, barneværelse med mors arbeidskrok, tenåringsrom, kjøkken og gang. Det er ikke bad, noe det heller ikke var i leiligheten da bygningen ble revet i 1999. Innredningen av rommene avspeiler en tenkt omminnredningshistorie: Barneværelset har vært dagligstue, kjøkkenet ble modernisert ca 1960, i 1965 har stua nettopp fått nye møbler (og TV).

Innredning og utstyr på kjøkkenet, borddekkning og plassering i skap og skuffer er gjort med hjelp fra en kvinne som selv var ung husmor i 1965. Barneværelset er langt på vei basert på en annen kvinne, født i 1958, som ga oss «barndommen sin» – både en rik fotodokumentasjon og en rekke gjenstander. Tenåringsrommet er basert på prosjektlederens egne minner fra tenårene.

Historien om «Familien Dahl» er konstruert for å

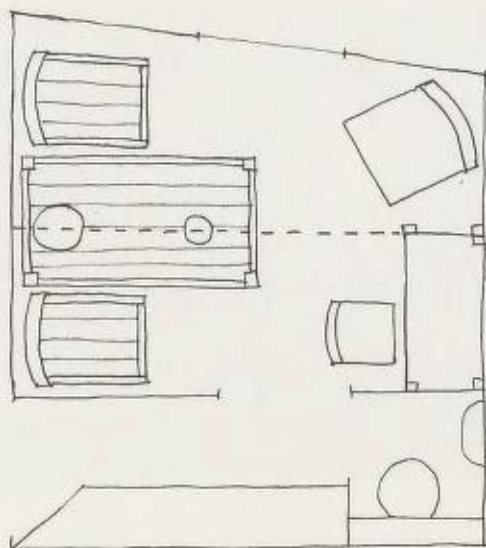

Fig. 6. Alvhild Ulsets retrospektive skisse av hennes hybel i Wessels gate 15, tegnet i 2003. Norsk Folkemuseum.

vise sentrale trekk ved etterkrigstiden: 1960-tallets nye innrednings- og møbelstil, med teak i sentrum, TV-en som endret innrednings- og samværsmonstre og ungdomskulturens økte betydning.

Den siste leiligheten i gården viser en moderne bolig fra 1935, hjemmet til en ung nyskilt kvinne. Som den foregående leiligheten, er også denne basert på en detaljert fiksjon. Den oppdiktete hovedpersonen, «Evelyn Berg», er født like etter århundreskiftet, tok studenteksamen som 18-åring, var en av de få kvinnene som studerte medisin, og var utdannet lege 25 år gammel. Hun er kulturradikaler – i bokhylla står Hoel, Øverland og Krog, på skrivebordet ligger tidskriftet *Mot Dag*.

Det viktigste grunnlaget for innredning av «Evelyns» hjem er Bernt Heibergs bok *Slik vil vi bo* (1935), som var en av de første og viktigste oppskriftene her i landet på funksjonalistisk boliginnredning, og et kampskrift mot det «fantasiløse, farveløse og gledeløse» – en «veiviser fra tussemørke til dagslys». Fargevalget i leiligheten følger forslag i det fasjonable magasinet *Hus og haves* faste spalte om fargesettinger (fra 1934 og 1935). De autentiske 1930-talls tapetene er fra en privat samling museet har overtatt.

Verken «Evelyn» eller hjemmet hennes er repre-

sentativt for mellomkrigstiden. «Gunda Eriksens hjem – 1950», er nok nærmere det alminnelige på 1930-tallet. Likevel viser både fortellingen om «Evelyn» og utformingen av leiligheten noen typiske trekk ved 30-tallet. Det var en tid med motsetninger – politisk, sosialt og kulturelt. Det var en urolig tid, en tid for tro på frigjøring og framskritt. «Evelyn» og hjemmet hennes er uttrykk for det moderne, som pekte framover og fikk betydning for etterkrigstidens Norge.

Retusjert realisme

Arbeidet med innredningen av «hjemmene» i Wessels gate 15 bygger på en lang tradisjon som går tilbake til de tidlige friluftsmuseene, men vi har samtidig ønsket å ta ulike metoder opp til diskusjon og ikke stivne i dogmatisme. Fra åpningen av Hovestua i Oscar II's Samling i 1885 har prinsippene for innredning i friluftsmuseer gjennomgått flere paradigmeskifter: Den teatraliske iscenesettelse har måttet vike for den vitenskapelige stilisering, som igjen har blitt erstattet av en autentisitetdyrkende realisme. De skiftende metodene har likevel hatt en ting felles: Det til en vær tid rådende synet har blitt sett som det eneste rette!

Utstillingsspråket i de tidligste friluftsmuseene fulgte langt på vei det naturalistiske teaterets regler. Artur Hazelius (Skansen i Stockholm 1891), Bernhard Olsen (Frilandsmuseet utenfor København 1901) og Anders Sandvig (Maihaugen på Lillehammer 1904) var regissører og scenografer. De hadde en annen motivasjon enn den rent vitenskapelige, formidlingen kom først. Målet var å konstruere miljøer eller tablåer hvor tilskuerne kunne føle forfedrenes usynlige nærvær og leve seg inn i fortiden.⁶

På Norsk Folkemuseum, som ble åpnet på Bygdøy i 1902, var derimot stuen innredet på en annen måte, som lenge skulle bli det «selvsagte prinsipp». Museets grunnlegger Hans Aall ønsket en mer vitenskapelig tilnærming, og brøt med det populære romantiske uttrykket som bl.a. preget forbildet i Stockholm.⁷ Aall ville ikke skape en illusjon av at man trådte inn i fortiden. «Langt bedre er det å holde interiørene litt virkelighetsfjerne, omtrent som avlåste stuer i et gammelt hus. Da settes alltid vår fantasi i sving».⁸

I etterkrigstiden økte kravene til autentisitet, noe som medførte at den tidsmessige plasseringen av interiørene i friluftsmuseene i større grad ble valgt ut i fra kildesituasjonen, enn ut ifra en gullaldertanke. Det ble viktig å vise rekonstruksjoner hvis troverdighet en kunne føle seg tålelig trygg på. Et skifte ser vi

Fig. 7. (over): Noras salong i «Et dukkehjem – 1879». Foto: Anne-Lise Reinsfelt, Norsk Folkemuseum.

Fig. 8. (over t.h.) Stua i «Bonythjemmet – 1979». Foto: Anne-Lise Reinsfelt, Norsk Folkemuseum.

Fig. 9. Jul i stua i «Teak, TV og tenåringer – 1965». Foto: Anne-Lise Reinsfelt, Norsk Folkemuseum.

på Frilandsmuseet der en fra 1960-tallet valgte å gjenskape autentiske bomiljø fra husenes siste år. Museet satte «tiden i stå» ut ifra den kjennskap en hadde til tidlige beboeres forhold.⁹

Kravet til autenticitet ble avgjørende, og idealet var at bygninger og innbo skulle settes opp slik det så ut like før flytting til museet. Dette førte til at det ble personlige historier fra den nære fortiden som ble vist på museene. Et eksempel er «Solliden» i det svenske friluftsmuseet Gamla Linköping. «Solliden» var bygget i 1924 og hadde vært hjemmet til en liten arbeiderfamilie. Etter foreldrenes død brukte sønnen huset som sommerbolig, men lot alt stå som i foreldrenes tid. I 1986 overlot familien huset til museet. «Här kan historien väckas till liv genom en enda familjs öde. Att kliva in i Solliden är att stiga in i ett hem där tiden stått stilla».¹⁰

Langt på vei samme grep har Maihaugen brukt ved innredningen av hovedbygningen fra Nordre Jørstad, åpnet 1990. 1700-tallshuset framstår slik det ble fraflyttet i 1975. Hjemmet ble fotodokumentert, og det meste av innboet fulgte huset. De første eneboligene i Maihaugens 1900-talls avdeling (oppført på 1990-tallet) var også rekonstruksjoner av autentiske hjem,

men i 1990-tallshuset (oppført 1995-96) valgte Maihaugen en annen framgangsmåte. Huset er nybygd på museet og har derfor ingen beboerhistorie. Man har isteden valgt ut en familie som på samme tidspunkt flyttet inn i et tilsvarende hus i Lillehammerområdet. Museet har med fotografering og intervjuer dokumentert deres hjem og latt dette være grunnlag for innredningen på museet.¹¹

Et brudd med den individualiserte realismen finner en i Geffrye Museum i East End i London. Dette er ikke et friluftsmuseum, men viser tolv «period rooms» fra 1500-tallet til 1990-årene. Særlig interessante er fire interiører fra det 20. århundre. Disse er konstruksjoner basert på en rekke kilder: salgsbrosjyrer og kataloger, fotografier, skriftlige beskrivelser og personlige minner. Kontekstuell forskning omfatter demografi, undersøkelser av konsummonstre og av byutvikling, vevet sammen med forskning om kunst, arkitektur og design. Geffrye Museum legger vekt på at interiørene er resultat av en pågående forskningsprosess og vil bli endret etter hvert som fortiden blir refortolket.¹² Resultatet av Geffrye Museum's grep er interiører som virker troverdige, men hvor den totale realismen har måttet vike for det tidstypiske

og hvor det også er tatt hensyn til et estetisk uttrykk.

For Norsk Folkemuseum har det under arbeidet med Wessels gate 15 vært et viktig poeng å benytte ulike innfallsvinkler ved utformingen av leilighetene. Vi har ikke ønsket å utvikle én «riktig» metode, men latt fortelling og problemstilling vært styrende for innredningsgrep. Det har likevel vært en felles forståelsen som har ligget til grunn for prosjektet: «Hjem» på museum er verken levninger fra fortiden eller rekonstruksjoner av fortiden, men fortellinger om fortiden.

Innredningene i gården spenner fra nøyaktig rekonstruksjon til ren konstruksjon. Det gjennomgående grepet ved innredning av «hjemmene» har vi likevel valgt å kalle *retusjert realisme*. Med dette mener vi at utformingen av leilighetene skal være troverdige og gi de besøkende en opplevelse av å befinne seg i virkelige hjem, men at vi kan fravike den totale realismen. Dette kan være av hensyn til per-

sonvern, men først og fremst for å tydeliggjøre en problemstilling og for å skape en fortelling som er lett å lese.

Hjemmet er et mikrokosmos som speiler makrokosmos. Ved å studere hjemmet, blir vi i stand til å tolke og forstå strukturer og kulturelle endringer i samfunnet, og ved å stille ut forskjellige «hjem» fra ulike tider og miljøer, kan vi vise forskjeller og likheter mellom dagens og gårdagens samfunn.

Wessels gate 15 er blitt et verdifullt tilskudd til friluftsmuseet på Norsk Folkemuseum. Ved å formidle hjemkultur fra samtid og nær fortid, gir museet publikum mulighet til å oppleve en historie de gjenkjenner og føler seg som en del av.

Morten Bing (f. 1950) er etnolog, leder for Forsknings- og utstillingsseksjonen ved Norsk Folkemuseum og prosjektleder for «OBOS-gården – Wessels gate 15».

Noter

- 1 Boskikk er et sentralt begrep for prosjektet. For en utførlig diskusjon av begrepet, se Bing 2001.
- 2 Roede 2004 og Bing 2004.
- 3 Prosjektgruppen har vært ledet av undertegnede og arkitekt Hanne Aasen. Jens Treider har vært prosjekterende arkitekt, etnolog Birte Sandvik prosjektleder. For øvrig har en rekke medarbeidere ved Norsk Folkemuseum deltatt i arbeidet.
- 4 Levert av Else Rønnevig A/S.
- 5 Av hensyn til denne familien er beboerne i leiligheten ikke gitt navn.
- 6 Maure 1995.
- 7 Shetelig 1944:208.
- 8 Aall 1920:36.
- 9 Kirk 1998.
- 10 Elfström & Grahm 1993.
- 11 Hosar 1996 og 1998.
- 12 Hoskin 1998.

Litteratur

- Bing, Morten 2001: *Østkanthjemmene og Østkantutstillingen: boskikk og boligidealer i mellomkrigstidens Oslo*. Oslo.
- Bing, Morten 2004: «Hjem» på museum: refleksjon rundt innredninger i et friluftsmuseum. I: Bjorli, Jensen og Johnsen (red.) *Museum i friluft. By og bygd* 38. Oslo.
- Elfström, Gunnar & Grahm, Kristina 1993: *Solliden*. Skriftserie utgitt av Föreningen Gamla Linköping nr. 28. Linköping.
- Hosar, Kåre 1996: Hjemmet på museum. I: Johnsen, Bing & Boe (red.). *Menneske og bomiljø*. KULTs skriftserie 69. Oslo.
- Hosar, Kåre 1998: 1900-tallets boliger på Maihaugen. I: Roede, Bing & Johnsen (red.): *Slik vil vi bo. Hjem og bolig gjennom 500 år*. Oslo.
- Hoskin, Lesley 1998: *Living Rooms. 20th-Century Interiors at the Geffrye Museum*. London.
- Kirk, Frode 1998: Genskapelse af bygninger og miljøer på Frilandsmuseet. I: Skougaard, Mette m.fl: *Bondegård og museum*. København.
- Maure, Marc 1995: *Dukker, gjenferd og skuespillere. Dugnad 1995:1*.
- Roede, Lars 2004: *Flytting – forkastelig eller forsvarlig: kopi og original – flytting og autentisitet. Fortidsminneforeningens årbok 2004*. Oslo.
- Shetelig, Haakon 1944: *Norske museers historie*. Oslo.
- Aall, Hans 1920: Norsk Folkemuseum. 25 årsberetning 1894–1919. Oslo.